

Kuntalaisaloite, Vapautetaan Palokin kosket ja pelastetaan Saimaan uhanalaiset lohikalat

Kunnanhallitus 18.08.2025 § 126
239/00.01.06/2025

Julkinen

Valmistelija Kunnanjohtaja Henri Tanskanen

Asian tausta Juuan kuntaan on kesällä 2025 saapunut kuntalaisaloite Palokin voimalaitosta koskien.

Kuntalaisaloitteen allekirjoittaneet vaativat, että Juuan kunta ohjeistaa edustajiaan Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n ja Pohjois-Karjalan Energia Holding Oy:n hallintoelimissä tukemaan ratkaisua, jossa voimalaitoksen myynti valtiolle toteutetaan avoimesti ja vastuullisesti, realistisella markkinahinnalla, joka määräytyy riippumattoman arvioinnin perusteella.

Allekirjoittaneet vetoavat, että kuntapäätäjien on toimittava kansalaisten tahdon ja luonnon etujen mukaisesti. Palokin koskien vapauttaminen ja Saimaan järvilohen pelastaminen on yksi aikamme ja alueemme tärkeimmistä vesiluonnon suojeluhankkeista.

Kuntalaisaloite on liitteenä.

Juuan kunnan kunnanhallitus on jo aiemmin käsitellyt Palokin voimalaitoksen tilannetta kokouksessaan 12.12.2024 § 32 ja linjannut omistajapoliittisen kannan seuraavaksi ja joiden mukaan Palokin voimalan tilanne voidaan ratkaista:

1. Suomen hallitus laatii Itä-Suomen energiapaketin, jonka osia ovat ainakin tuulivoiman kompensatiolain säätäminen ja sähkönsiirtoyhteyksien vahvistaminen uusiutuvan energian tuotantoinvestointien ja vihreä siirtymän vauhdittamiseksi ja kansallisen energiaturvallisuuden parantamiseksi.
2. Hyväksytään Palokin ennallistamishankkeeseen liittyvät epävarmuudet. Elävän materiaalin kanssa toimittaessa kukaan ei voi etukäteen taata täyttä onnistumista. Toimitaan todennäköisyyksien pohjalta. Ymmärretään myös, että hankkeeseen liittyy juridisia epävarmuuksia ja korvausvaatimuksia, joiden käsittelyn aikataulua ja lopputulosta ei voi varmuudella ennustaa.
3. Valtio sitoutuu vastaamaan suurimmasta osasta arvioiduista 50 milj. euron kustannuksista koko hankkeen kestoajaksi.
4. Perustetaan MMM:n hallinnonalalle voittoa tavoittelematon osakeyhtiömuotoinen toteuttaja- ja omistajaorganisaatio hankkeelle. Valtio merkitsee noin 2/3 osakkeista. Valtion osakkeet voidaan ohjata Metsähallitukselle, joka käyttäisi omistajan ääntä yhtiössä.
5. Uusi yhtiö käynnistää kaupalliset neuvottelut Pohjois-Karjala Sähkö Oy:n kanssa sen omistuksien ostamisesta. Neuvottelujen lähtökohtana on, että PKS:n osingonmaksukyky osakkaille (kunnille) ei saa kaupan takia heikentyä. Kauppahintaa, tai sen osaa, valtio voi tarjota osuuksina omistamastaan vesivoimasta. Pakkolunastusta vältetään viimeiseen asti.
6. Valtio ajantasaistaa ja noudattaa kansallista kalatiestrategiaa ja varaa sen toteuttamiseen riittävät resurssit. Palokin ennallistamiskustannukset tulevat näiden kustannusten lisäksi.

7. Palokin ja alueen matkailua kehitetään jo ennallistamisprojektin aikana. Projektia käytetään hyväksi alueen ja Suomen maakuvan vahvistamisessa luonnon ennallistajana ja monimuotoisuuden turvaajana

Juuan kunta vastaakin kuntalaisaloitteen tekijöille, että se on jo linjannut omistajapolitiittisesti asiassa eikä lähtökohtaisesti vastusta Palokin koskien vapauttamista, mikäli edellä mainitut ehdot täyttyvät.

Juuan kunta toteaa, että alustavan juridisen arvion perusteella toimivalta Palokin voimalaitosta koskien on Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:llä. Tilanteen monimutkaiseksi tekee se, että yhdelläkään omistajakunnalla ei ole enemmistöä PKS Oy:n omistajana, vaikka näin on julkisuuteen esitetty.

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurin omistaja on Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy. Suurimmat omistajakunnat ovat Joensuu, Juuka ja Lieksa, joilla on yli 30 % energiaholding Oy:n osakekannasta. Tämän yhtiön ohjaus jakaantuu yhtiökokouksen, hallintoneuvoston, hallituksen ja operatiivisen johdon välillä.

Pohjois-Karelia Energiaholding Oy:n yhtiöjärjestyksessä hallintoneuvoston tehtävänä on antaa ohjeita hallitukselle, jotka ovat periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia sekä päättää organisaatiomuutoksista, toiminnan laajentumisesta ja supistumisesta. Näin ollen suurimman omistajan keskeisintä toimivaltaa käyttää hallintoneuvosto ja joka muodostaa omistajan linjan Palokin tapauksessa.

Esittelijä

Päätösehdotus

Esitän kunnanhallitukselle, että se vahvistaa edellisen kunnanhallituksen omistajapolitiittisen linjan suhteessa Palokin voimalaitokseen ja antaa asian tiedoksi kuntalaisaloitteen tekijöille. Kuntalaisaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Perustelut

Aiemman omistajaohjausta koskevan linjauksen muuttamiselle ei ole perusteita ja omistajaohjaus on linjassaan kuntalaisaloitteen tavoitteiden kanssa. Kunnanhallitus tekee ehdotuksensa Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallintoneuvostoon myöhemmin syksyllä.

Sovellettavat säädökset

Kuntalain 39 §

Päätös

Hyväksyttiin.